

SVÆÐISLEIÐSÖGUNÁM

ÁFANGALÝSINGAR

FRÆÐSLUNETIÐ – SÍMENNTUN Á SUÐURLANDI

Efnisyfirlit

Skipulag náms.....	2
Kjarnagreinar:.....	2
Almenn leiðsögn.....	3
Námsmat.....	3
Inntökuskilyrði.....	3
Áfangalýsingar.....	3
Atvinnuvegir (ATV101) 1 ein	3
Bókmenntir og listir (BOL102) 2 ein	3
Dýralíf (DÝR101) 1 ein	4
Ferðapjónusta (FEP101) 1 ein.....	5
Gróður – náttúruvernd (GRN101) 1 ein	5
Íslenska samfélagið (ÍSA101) 1 ein	6
Jarðfræði (JAR102) 2 ein.....	7
Leiðsögutækni – samskipti (LES102) 2 ein	7
Íslandssaga (SAG101) 1 ein	8
Skyndihjálp (SKY101) 1 ein.....	8
Tungumálanotkun I (TMN102) 1 ein.....	9
Tungumálanotkun I (TMN112) 1 ein.....	10
Svæðalýsingar (SVÆ 135) 5 ein.....	10

Svæðisleiðsögunám 2016-2017 (264 kest.) í samstarfi við Leiðsöguskólann í Kópavogi

Fræðslunetið mun kenna svæðisleiðsögunám á Suðurlandi í samvinnu við Leiðsöguskólann í Kópavogi sem einnig fer með faglega ábyrgð á náminu. Námið er alls 22 einingar, fjarnám og staðnám í helgarlotum og verður kennt á tveimur öðrum. Námið er matshæft inn í Leiðsöguskóla MK. Námið byggir á námskrá fyrir leiðsögunám sem gefin var út af Menntamálaráðuneytinu árið 2004. Að náminu koma fjölmargir kennarar, leiðsögumenn, ferðaþjónustuaðilar og annað fagfólk.

Markmið leiðsögunáms er að búa nemendur undir að fylgja ferðamönnum um Suðurland. Leiðsögunám miðar að því að þjálfa færni og hæfni nemenda til þess að standast kröfur ferðaþjónustunnar hverju sinni um áreiðanleika og fagleg vinnubrögð. Þetta nám veitir nemendum sérmenntun á sviði leiðsagnar um Suðurland.

Nám í svæðisleiðsögn er víðfermt og fjölbreytt. Fjallað er um jarðfræði Íslands, sögu og menningu, gróður, dýralíf, atvinnuvegi, íslenskt samfélag, bókmenntir og listir. Nemendur eru fræddir um helstu ferðamannastaði á Suðurlandi, ferðamannaleiðir, náttúruvernd, umhverfismál og leiðsögutækni. Fyrirlesarar og kennarar eru allir sérfróðir um einstaka málaflokka.

Skipulag náms

Námið er 22 einingar og skiptist niður á tvær annir, haustönn 2016 og vorönn 2017. Áætlað er að kennsla hefjist í september 2016 og ljúki í maí 2017. Gert er ráð fyrir nokkrum staðlotum um helgar á tímabilinu víðsvegar um Suðurland.

Fyrirlestrar verða á ákveðnum tíma samkvæmt stundaskrá en auk þess verður hægt að nálgast upptökur á námsvef.

Kjarnagreinar:

- Atvinnuvegir ATV101 1 ein
- Bókmenntir og listir BOL102 2 ein
- Dýralíf DÝR101 1 ein
- Ferðaþjónusta FEB101 1 ein
- Gróður - náttúruvernd GRN101 1 ein
- Íslenska samfélagið ÍSA101 1 ein
- Jarðfræði JAR102 2 ein
- Leiðsögutækni - samskipti LES102 2 ein
- Íslandssaga SAG101 1 ein
- Skyndihjálp SKY101 1 ein
- Tungumálanotkun I TMN102/112 2 ein
- Vettvangsnám VEV102 2 ein

Samtals í kjarna 17 einingar

Almenn leiðsögn

- Svæðalýsingar SVÆ 135 5 ein

Samtals 22 einingar

Námsmat

Námsmatið byggir á skriflegum og/eða munnlegum verkefnum og prófum. Nemendur þurfa að fá a.m.k. sjö af tíu í einkunn í öllum greinum. Gert er ráð fyrir að nemendur mæti í allar staðlotur.

Inntökuskilyrði

Umsækjendur þurfa að vera orðnir 21 árs við upphaf námsins. Þeir skulu hafa stúdentspróf eða sambærilegt nám eða reynslu, ásamt því að hafa gott vald á einu erlendu tungumáli og íslensku. Þeir nemendur sem velja ensku eða annað erlent tungumál þurfa að standast munnlegt inntökupróf áður en námið hefst.

Áfangalýsingar

Atvinnuvegir (ATV101) 1 ein

Undanfari: enginn

Í áfanganum er fjallað um undirstöðuatvinnuvegi þjóðarinnar, þróun og breytingar í sjávarútvegi, iðnaði, landbúnaði, verslun, viðskiptum og þjónustu. Lögð er áhersla á sögu greinanna hér á landi, stöðu þeirra í dag og framtíðarþróun. Stuðst er við handbækur og efni af veraldarvefnum.

Markmið

Nemandi geti útskýrt

- þróun helstu atvinnuvega landsmanna, s.s. sjávarútvegs, landbúnaðar, iðnaðar, orkuvinnslu, viðskipta, þjónustu o.fl.
- núverandi ástand og horfur í atvinnumálum þjóðarinnar
- helstu viðskiptalönd
- skiptingu inn- og útflutnings effir vörutegundum og viðskiptalöndum
- skiptingu mannafla effir atvinnugreinum

Bókmenntir og listir (BOL102) 2 ein

Undanfari: enginn

Í áfanganum er lagður grunnur að þekkingu á bókmenntum og listgreinum á Íslandi. Fjallað er um helstu skeið og stefnur í íslenskrí bókmenntasögu. Sérstök áhersla er lögð á

fornbókmenntir, s.s. Íslendingasögur og eddukvæði og það samfélag sem slíkar bókmenntir spruttu úr. Skoðuð eru tengsl bókmennta og samfélags í aldanna rás og staða þeirra í nútímasamfélagi. Kynntar eru helstu listgreinar, s.s. byggingarlist, myndlist, höggmyndalist, silfursmíði, útskurður, tónlist, leiklist, listdans og kvikmyndagerð. Lögð er áhersla á að sýna fram á tengsl listsköpunar á Íslandi við verkmenningu, siði og lífskjör þjóðarinnar. Jafnframt er fjallað um helstu söfn landsins og hvernig þau nýtast í ferðum um landið.

Markmið

Nemandi geti frætt um:

- innihald íslenskra fornbókmennta
- munnlega geymd eddukvæða og dróttkvæða
- íslenskt ritmál og fyrstu rit á íslensku
- bókagerð og bókaútgáfu
- Íslendingasögur, kenningar um tilurð og gildi þeirra fyrir Íslendinga
- þýðingar og útgáfu Biblíunnar á íslensku
- nútímabókmenntir
- rímur og þátt þeirra í íslensku þjóðlífi
- íslenskan heimilisiðnað
- þróun helstu listgreina sem hér eru stundaðar, s.s. byggingarlist, myndlist, höggmyndalist, silfursmíði, útskurður, tónlist, leiklist, listdans og kvikmyndagerð
- listahátíðir á Íslandi
- kynningar á íslenskum listgreinum erlendis
- tengsl verkmenningar og listsköpunar í tímans rás

Dýralíf (DÝR101) 1 ein

Undanfari: enginn

Í áfanganum er fjallað um dýralíf á Íslandi og einkenni þess. Farið er í flokka dýraríkisins, ástæður tegundafæðar, uppruna og skyldleika dýra. Komið er inn á hryggleysingja og hryggdýr í sjó, vötnum og á landi með sérstakri áherslu á fugla, hvali og nytjafiska á Íslandi. Rakin er saga íslensku húsdýranna, uppruni þeirra, nytjar og áhrif þeirra á sögu og afkomu landsmanna. Lögð er áhersla á sérstöðu íslenska hundsins og hestsins. Nemendur eru þjálfaðir í notkun handbóka og efnisöflunar af veraldarvefnum. Fuglar eru skoðaðir á vettvangi og í vettvangsferðum er lögð áhersla á að nemendur kynnist íslensku dýralífi.

Markmið

Nemandi kunni skil á

- uppruna íslensku húsdýranna, einkennum þeirra, þróun og notagildi
- villtum landspendýrum hér á landi
- sjávarspendýrum hér við land
- skordýrum og skeldýrum hér á landi
- einkennum fuglafánunnar og algengustu fuglategundum sem hér verpa

- samhenginu í fæðuvali dýra, lifnaðarháttum þeirra og gerð vistkerfa á Íslandi

Ferðaþjónusta (FEP101) 1 ein

Undanfari: enginn

Í áfanganum er rakin saga og þróun ferðaþjónustu í heiminum og á Íslandi. Kynnt grundvallarhugtök í ferðafræði og farið í hinar ýmsu starfsgreinar ferðaþjónustu og ferðaframboð. Farið er í ferlið frá því að ferð er skipulögð, kynnt og seld erlendis þar til ferðamennirnir koma til landsins. Lögð er áhersla á lög og reglugerðir í íslenskri ferðaþjónustu, öryggismál, ábyrgð, tryggingar og leyfi. Fjallað er um hlutverk og starfsemi opinberra stofnana og félaga innan ferðaþjónustunnar, ferðakannanir, tölulegar upplýsingar og þýðingu þeirra fyrir ferðaþjónustuna. Nemendur fara í heimsókn á ferðaskrifstofu og kynna sér hagnýt atriði í samskiptum leiðsögumanns og skrifstofanna, einnig helstu ferðagögn, ferðaáætlanir, ferðaframboð og markaðssetningu ferða. Lögð er áhersla á að nemendur afli sér upplýsinga af veraldarvefnum.

Markmið

Nemandi á að þekkja

- sögu og þróun ferðaþjónustu í heiminum og á Íslandi
- grundvallaratriði úr ferðafræði og hugtök sem þar eru notuð
- lög og reglur í íslenskri ferðaþjónustu, réttindi og skyldur og nauðsynleg leyfi
- öryggismál, tryggingar, neytendavernd, skaðabætur, ábyrgð
- hinar ýmsu starfsgreinar ferðaþjónustu, s.s. ferðaskrifstofur, ferðaskipuleggjendur, hóp bíla, bílaleigubíla, hótél, gististaði, veitingastaði
- ferðaframboð, s.s. rútuferðir, gönguferðir, jeppaferðir, vélsleðaferðir, flúðaferðir, hestaferðir, hundasleðaferðir, fossaklifur, afþreyingarferðir, áhættuferðir
- helstu hugtök sem notuð eru innan ferðaþjónustunnar, s.s. hvataferð, afþreyingarferð, menningartengda ferðaþjónustu, heilsutengda ferðaþjónustu, græna ferðamennsku
- hlutverk og starfsemi Ferðamálastofu, Samtaka ferðaþjónustunnar og annarra félaga á þessu sviði
- helstu útgefna bæklinga, markmið landkynningar og markaðssetningu Íslands
- ferlið frá því að ferð er skipulögð, kynnt og seld erlendis þar til ferðamennirnir koma til landsins
- ferðamálakannanir og þýðingu þeirra, tölulegar upplýsingar um tekjur af ferðaþjónustu, fjölda ferðamanna, skiptingu þeirra eftir þjóðerni og komutíma

Gróður – náttúruvernd (GRN101) 1 ein

Undanfari: enginn

Í áfanganum er fjallað um flóru Íslands og sérstöðu hennar. Teknir eru fyrir helstu flokkar plantna og nemendur þjálfaðir í notkun handbóka á því sviði. Farið er yfir gróðursögu landsins með hliðsjón af gróðureyðingu, endurheimt landgæða og sjálfbærri nýtingu gróðurfars. Lögð er áhersla á skógrækt, náttúruvernd, friðlýsingu og umgengni við land

og mið. Áherslur Íslands í umhverfismálum eru skoðaðar sem og alþjóðasamningar. Í vettvangsferðum er lögð áhersla á að nemendur kynnist íslensku gróðurfari.

Markmið:

Nemandi geti sagt frá

- gróðurfari á Íslandi á tertið tímabilinu, ísöld og við landnám
- séreinkennum íslensks jarðvegs
- helstu orsökum og afleiðingum gróðureyðingar eftir landnám
- hvernig staðið er að landgræðslu og skógrækt á Íslandi
- algengustu plöntutegundum hér á landi
- umhverfismálum og náttúruvernd
- upphafi þróunar náttúruverndar í heiminum og hér á landi
- starfsemi umhverfisráðuneytis og stofnana á þessu sviði
- ýmsum flokkum friðunar
- samskiptum manns og náttúru
- áhrifum ferðamennsku á umhverfið

Íslenska samfélagið (ÍSA101) 1 ein

Undanfari: enginn

Í áfanganum er skoðuð byggðapróun í landinu og nemendum kynnt grundvallarhugtök mannfjöldapróunar. Farið er í stjórnskipun landsins og helstu grunnhugtök eins og þrískiptingu ríkisvaldsins, lýðræði, lýðveldi, stjórn málaflokka og mannréttindi. Fjallað er um menntun og menningarmál Íslendinga, þjóðkirkjuna og önnur trúfélög. Lögð er áhersla á að nemendur þekki lífsafkomu á Íslandi, sérstaklega hvað varðar heilbrigðismál, félagsmál, tryggingar, skatta og húsnæðismál. Stuðst er við handbækur og efni af veraldarvefnum.

Markmið

Nemandi geti frætt ferðamenn um:

- helstu tölulegar upplýsingar um þjóðfélagið, tengsl einstakra þátta og samanburð við önnur lönd
- fólksfjölgun og byggðapróun
- meðallíflíkur Íslendinga og lífsafkomu
- skattamál, tryggingar, húsnæðismál, menntamál, menningarmál, trúmál og heilbrigðismál
- stjórn málaflokka á Íslandi □ stjórnun landsins – Alþingi

Jarðfræði (JAR102) 2 ein

Undanfari: enginn

Í áfanganum er rakin þróun fræðigreinarinnar jarðfræði erlendis og á Íslandi. Lögð er áhersla á sérkenni Íslands, myndun landsins, eldvirkni, jarðskjálfta, jökla, vatnsföll og jarðhita. Farið er í flekakenninguna, eldstöðvakerfi, bergtegundir, jarðlög og jarðsögu Íslands. Nemendur fá tilsögn í greiningu helstu steinda og bergtegunda. Í vettvangsferðum er lögð áhersla á að nemendur kynnist jarðfræði Íslands.

Markmið

Nemandi geti útskýrt

- nýjar kenningar jarðfræðinga um helstu náttúrufyrirbrigði sem sjást á ferðamannaleiðum og ferðamannastöðum
- flekakenninguna og myndun Atlantshafshryggjarins og tengsl hans við Ísland
- ýmsar gerðir eldfjalla, eldvirkni og orsakir tíðra eldgosa á Íslandi
- virku gossvæðin og jarðskjálftasvæðin
- mismun á jarðfræði og eldvirkni hér á landi og á öðrum stöðum á jörðinni
- hverri og hverasvæði
- jarðhita og nýtingu hans hér á landi
- jökla, jökulrof og jöklabúskap
- hagnýt jarðefni
- virkjun vatnsafls og gufuafli
- steinda- og bergfræði þar sem áhersla er lögð á holufyllingar

Leiðsögutækni – samskipti (LES102) 2 ein

Undanfari: enginn

Í áfanganum fer fram þjálfun í framsögn, raddbeitingu, frásagnartækni og framkomu. Farið er í helstu þætti mannlegra samskipta, hópstjórn og hópsálfræði. Lögð er áhersla á samskipti við ferðamenn af mismunandi þjóðerni og skoðaðir mismunandi menningarheimar og trúarbrögð. Fjallað er um ólíkar tegundir ferða og útfærslu þeirra og samskipti leiðsögumannsins við ferðabjónustuaðila.

Markmið

Nemandi kunni skil á

- skipulagningu og útfærslu ferða
- framsögn, raddbeitingu, frásagnartækni og vali á frásagnarefni
- hópstjórn, hópsálfræði og mismunandi trúarbrögðum
- upplýsingum til ferðamannsins um öryggisatriði, viðvaranir á hættusvæðum og í áhættuferðum mannlegum samskiptum
- samskiptum við ferðamenn af mismunandi þjóðerni

- samskiptum við þjónustuaðila, s.s. ferðaskrifstofur, gististaði, bílstjóra, starfsfólk, eldhúsbíla, tjaldstæði, þjóðgarða og veitingastaði

Íslandssaga (SAG101) 1 ein

Undanfari: enginn

Í áfanganum er fjallað um hin ýmsu tímabil Íslandssögunnar. Þar má nefna víkingatímabilið, landnámið og stofnun íslenska þjóðveldisins. Enn fremur er farið í merkustu viðburði Íslandssögunnar fyrir á öldum, s.s. landnámið, stofnun Alþingis, kristnitökuna, uppbyggingu kirkjunnar og siðaskiptin. Þá eru skoðaðar helstu heimildir um líf fólks fyrir á öldum, þjóðfélagsskipan, hlutverk karla og kvenna, húsakynni og búskaparhætti. Fjallað er um einokunartímabilið; orsakir og afleiðingar þess fyrir Íslendinga. Kynnt eru þau tímabil Íslandssögunnar er við lutum erlendri stjórn og áhrif þess á þjóðina. Rakin er saga sjálfstæðisbaráttunnar, nefndir helstu hvatamenn og stofnun lýðveldisins. Þá er skoðuð þátttaka og staða Íslands í samfélagi þjóðanna nú á dögum. Nemendur eru þjálfaðir í efnisöflun af veraldarvefnum.

Markmið

Nemandi geti útskýrt

- elstu heimildir um Ísland
- kenningar um orsakir víkingaferða
- landnám Íslands
- Alþingi hið forna og þjóðveldi
- mótun íslenskrar kirkju
- Ísland undir erlendri stjórn
- siðaskipti
- einokunarverslun
- einveldi Danakonungs
- afdrifaríkustu atburði sjálfstæðisbaráttunnar
- lýðveldisstofnun
- stöðu Íslands í samfélagi þjóðanna

Skyndihjálp (SKY101) 1 ein

Undanfari: enginn

Fjallað er um aðgerðir á vettvangi, skoðun og mat. Endurlífgun, bókleg og verkleg. Farið er í helstu blæðingar, lost og viðbrögð við lostástandi. Teknar eru fyrir helstu tegundir sára, umbúðir og sárabindi. Farið er í helstu orsakir bruna, flokkun brunasára og skyndihjálp við bruna. Helstu höfuð-, háls- og hryggáverkum eru gerð skil ásamt brjóst-, kvið- og mjaðmaáverkum. Einnig er farið í beina-, liðamóta- og vöðvaáverka. Kennt er að spelka útlími með áverka. Farið er í bráða sjúkdóma, eitranir, bit og stungur. Fjallað er um viðbrögð við kali og ofkælingu og háska af völdum hita. Farið er í þjörgun og flutning einstaklinga af slystað.

Markmið

Nemandi á að

- þekkja þá hugmyndafræði sem skyndihjálp byggir á
- þekkja og geta framkvæmt mat og skoðun á slösuðum einstaklingum
- kunna að bregðast við yfirvofandi lostástandi geta brugðist rétt við dauðadái
- þekkja og geta beitt hjartahnoði þegar það á við
- þekkja og geta beitt blástursmeðferð þegar hún á við
- þekkja og geta metið helstu tegundir sára
- þekkja aðferðir til að meta brunasár og kunna að bregðast við bruna
- þekkja helstu höfuð-, háls-, og hryggáverka og geta veitt skyndihjálp við slíkum áverkum
- þekkja helstu brjóst-, kvið-, og mjaðmaáverka og geta brugðist við þeim
- þekkja helstu beina-, liðamóta-, og vöðvaáverka og geta veitt skyndihjálp við slíkum áverkum
- kunna að spelka brot/tognanir
- geta veitt skyndihjálp við bráðum sjúkdómum
- þekkja helstu forvarnir við kali, ofkælingu og ofhitnun og geta veitt viðeigandi skyndihjálp við slíkum áverkum

Tungumálanotkun I (TMN102) 1 ein

Forsendur: Að nemendur séu skráðir í allar kjarnagreinar þar sem námsmat byggir á innihaldi þeirra.

Í áfanganum er æfður almennur orðaforði í kjörmáli. Ekki er um beina tungumálakennslu að ræða, heldur er leiðbeint um orðanotkun, málfræði, efnistöð og framburð. Nemendur eru þjálfaðir í málhópum eftir kjörmáli þar sem sérstök áhersla er lögð á sérorðaforða í samræmi við námsefni í námsáföngunum Atvinnuvegir (ATV101), Bókmenntir og listir (BOL102), Dýralíf (DÝR101), Gróður og náttúruvernd (GRN101), Íslandssaga (SAG101), Íslenska samfélagið (ÍSA101) og Jarðfræði (JAR102). Æfð er framsetning og frásagnartækni í viðkomandi tungumáli með hliðsjón af námskeiðinu Leiðsögutækni - samskipti (LES102). Kynnt eru helstu rit um Ísland á viðkomandi tungumáli og gerður er samanburður við heimalönd ferðamannanna. Lögð er áhersla á munnlega færni með raunhæfum verkefnum sem fjalla um mál sem leiðsögumenn þurfa að útskýra í starfi. Safnað er í orðalista í hverju tungumáli.

Markmið

Nemandi fá

- talþjálfun
- leiðbeiningar um frásagnartækni og framsetningu
- þjálfun í sjálfstæðum vinnubrögðum í málhópum
- raunhæf verkefni sem hann æfir sig í að flytja munnlega og blaðalaust á erlendu tungumáli
- þjálfun í að útbúa stiklur sem nýtast í starfi

- munnlegar æfingar í einstökum efnispáttum kjarnagreinanna

Tungumálanotkun I (TMN112) 1 ein

Undanfari: enginn

Æfð er framsetning og frásagnartækni á íslensku með hliðsjón af námskeiðinu Leiðsögutækni - samskipti (LES102). Leiðbeint er um efnistöð og framsögu í samræmi við námsefni í áföngunum Atvinnuvegir (ATV101), Bókmenntir og listir (BOL102) Dýralíf (DÝR101), Gróður og náttúruvernd (GRN101), Íslandssaga (SAG101), Íslenska samfélagið (ÍSA101) og Jarðfræði (JAR102). Auk þessa er lögð áhersla á flétta inn í frásagnirnar mannlíflýsingum og merkjum persónum úr héraði. Nemendur eru þjálfaðir í að setja mál sitt fram í skýrum, knöppum stíl þannig að frásögnin verði blæbrigðarík, áheyrileg og skemmtileg.

Svæðalýsingar (SVÆ 135) 5 ein

Undanfari: BOL102, DÝR101, GRN101, ATV101, SAG101, ÍSA101, JAR102, LES102, VEV102, TMN102

Í áfanganum er landinu skipt upp í eftirfarandi svæði: Reykjavík, Suðurnes, Gullfosshringur, Vesturland, Vestfirðir, Norðurland, Austurland, Suðausturland, Suðurland, Hálendi/óbyggðir, Eyjar, Þjóðgarðar/friðlýst svæði

Fjallað eru um helstu ferðamannaleiðir svæðanna og áhugaverð sérkenni hvers svæðis fyrir sig. Sérstök áhersla er lögð á menningu, sögu, atvinnulíf, flóru og fínu á hverju svæði auk tengsla við Íslendingasögur, þjóðsögur og nútímabókmenntir. Einnig er athygli beint að þjóðgörðum og friðlýstum svæðum. Nemendum er leiðbeint um hvernig best er að koma að svæðinu og ferðast um það með hliðsjón af skipulagi ferðarinnar og tímasetningum. Svæðalýsingar (SVÆ106) tengjast áföngunum Tungumálanotkun II (TMN202) og Vettvangsnámi II (VEV204) á þann hátt að um sameiginlegar vettvangsferðir er að ræða.

Markmið

Nemandi þekki

- aðkomu að svæðinu og helstu ferðamannaleiðir með hliðsjón af skipulagi og tímasetningu hvers svæðis
- áhugaverðustu staðreyndir um helstu ferðamannastaðina
- sögu, atvinnuhætti, jarðfræði, gróður og dýralíf á hverju svæði
- hlunnindabúskap á Íslandi
- þjóðgarða og friðlýst svæði
- hálendi, óbyggðir og virkjanir
- atburði og sögupersónur úr Íslendingasögum/fornsögum, þjóðsögum, ævisögum og nútímaskáldsögum sem tengjast staðnum/svæðinu
- listamenn og söfn sem tengjast staðnum/svæðinu